

KENT GÜZELLEŞTİRME VE AYDINLATMA MASTER PLANI(*)

Müjgan ŞEREFHANOĞLU SÖZEN

Mimarlık Bölümü
Mimarlık Fakültesi
Yıldız Teknik Üniversitesi, 80750, Yıldız, İstanbul
e-posta: serefhan@yildiz.edu.tr

Anahtar Sözcükler: Dış Aydınlatma, Kent Aydınlatma, Master Plan, Kent Güzelleştirme

ABSTRACT

“City Beautification” is an important issue which, with the use of lighting helps the city to show its different aspects during the night. It gives the city the possibility to express its characteristics, increase its visual dynamism, decrease the accidents, increase the number of national and international cultural, commercial and art activities. It also gives the citizens safety and security, ease of making relationships and communicating, helps them to recognize and memorize the important historical and contemporary buildings, natural and artificial landscape elements of the city. At night it brings the city the motion it has during the day and it makes the city a place to live and to use efficiently at nights..

City Beautification includes all the subjects concerning with the whole city and are both in functional lighting which is crucial for city usage and mostly based on lighting technique and in architectural lighting which plays a very important role in city beautification itself. These subjects are lighting techniques that have importance as technical methods and especially for creating the visual effect. For this reason, all the lightings must be applied according to a lighting master plan and not as some people’s or firms’ desires.

1. GİRİŞ

Kent planlama, kent yaşamını tüm yönleriyle ele alan kapsamlı bir kavramdır. Kent alanlarının geceleri işlevsel ve güvenilir kullanılması, kentin kurgusunun ve türlü öğelerinin yerli ve yabancı kent kullanıcıları tarafından geceleri algılanabilmesi, hava karardığında canlı bir kent yaşamı, ayrıca, kentin gece görünüşünün estetik yansımaları kent planlamasının amaçları arasındadır. Bu yaklaşım “Kent Güzelleştirme” çalışmalarını için başlangıç noktasını oluşturmaktadır.

İşlevsel olarak iyi planlanmamış, kentsel tasarım yönünden gerekli özen gösterilmemiş, doğal ve

yapma güzelliklerden yoksun olan kentleri, geceleri aydınlatma ile ortaya koymak çok ilginç değildir.

Her ne kadar yapma ışık kaynaklarının ve aydınlatma tekniğinin getirdiği türlü olanaklardan yararlanılarak ve sanatsal yaratıcılıklarla kentler ışıklarla türlü biçimlerde çekici kılınsa da, kentlerin gün boyunca yaşaması ve görüntüsünde iyi bir kent planlama ve kentsel değerlerin varlığının önemi yadsınamaz. Tüm bu değerleri ortaya koymak ve kenti geceleri de türlü yönlerden güvenli ve emniyetli bir biçimde yaşanabilir ve çekici kılmak ise aydınlatma ile kent güzelleştirme amacıdır.

(*) Bu bildiri, Müjgan Şerefhanolu SÖZEN tarafından yürütülen CIE, Division 5. TC 21 City Beautification adlı Teknik Komite ve YTÜ 23.03.01.01 kod’lu “Araştırma Projesi olan Aydınlatma ile Kent Güzelleştirme ve Etkin Enerji Kullanımı” adlı çalışmalar kapsamındadır.

Kentlerin, kent bölgelerinin veya daha ufak yerleşimlerin bu amaca yönelik aydınlatılmaları çok eski yıllarda gündeme gelmiş, ancak, aydınlatma tekniğinin gelişmesine koşut olarak gelişerek özellikle de elektrik enerjisinin aydınlatmada kullanılmaya başlamasıyla birlikte önem kazanmıştır.

Günümüzde artık kentlerin geceleri karanlıkta kalması pek söz konusu değildir. Bu nedenle tüm kentlerde belli aydınlatmalar yapılmaktadır. Önemli olan, bu aydınlatmaların teknik ve estetik yönden ele alınarak olaya bütüncül yaklaşılması ve her yönden kapsamlı bir planlama doğrultusunda yapılmasıdır. Bu süreçte, planlamada yer alması gereken önemli konulardan biri, kimi zaman ve koşullara göre belki de en önemlisi, etkin enerji kullanımınıdır. Aydınlatmada kullanılan elektrik enerjisi hem ülkedeki enerji harcamaları hem de bunun ekonomisi yönünden değerlendirilmesi gereken bir konudur.

2. KENT AYDINLATMA–KENT GÜZELLEŞTİRME

Bilindiği gibi ışık, görsel algılama için temel etkenlerden biri olup, öteki fiziksel çevre etkenleri arasında ön sırada yer almaktadır. Kent aydınlatmanın temel amacı, öncelikle, çevreyi algılayacak düzeyde yeterli aydınlık ile emniyet ve güvenliği sağlamaktır. Kent aydınlatmanın bu yönü, yol, tünel, meydan, havaalanı, otobüs durakları, otoparklar vb. “işlevsel aydınlatma” ile ilgilidir.

Kent Güzelleştirme bu işlevsel aydınlatılmaların yanında özellikle, kentin imgesinin (imajının) ortaya konması, belleklerde yer etmesi, kimlik ve kişiliğinin sergilenmesi, türlü yönlerden kent kullanımının kolaylaştırılması, sosyal, kültürel, sanatsal ve ticari ilişkilerin sağlanması ve / ya da yaygınlaştırılması, yerli ve yabancı turistler için kentin çekici kılınması, bir başka deyişle geceleri de kentin etkin bir biçimde kullanımının sağlanması gibi amaçlarla, kentte mimari ve sanatsal değerleri olan önemli yapıtların, tarihi kalıntıla-

rın, park, bahçe, yaya mekanları gibi alanların, türlü açık hava etkinliklerinin yapıldığı yerlerin aydınlatılmalarıdır. Bu bölümdeki aydınlatmalar genelde “mimari aydınlatma” kapsamındadır. Kent güzelleştirme kent aydınlatma olayına bütüncül bir yaklaşım olup işlevsel ve mimari aydınlatmaların tümünü kapsamaktadır. Ayrıca, bu yaklaşımın temel özelliği belli bir plan ve programa dayalı olarak yapılmasıdır.

3. KENT GÜZELLEŞTİRME–AYDINLATMA MASTER PLANI

Kentin kullanımı ve yaşantısı ile ilgili değişik yönlerden master planlar önemlidir. Örneğin, ulaşım ya da altyapı ile ilgili master planlar gibi. Bu nedenle işlevsel ve mimari aydınlatmalar için de aydınlatma master planlarının yapılması ve uygulamaların bu temele oturtulması önem taşımaktadır.

Aydınlatma master planları kent güzelleştirme yönünden de merkezi rol oynar. Hazırlanan planlarda tüm kentin görüntüsünü etkileyecek olan aydınlatılacak öğelerin hangilerinin seçilmesi gerektiği, bunların birbirleriyle uyumu önemlidir.

Bütünleşmemiş, birbirinden kopuk aydınlatmalar hoş olmadığı gibi bunların sonradan düzeltilmeleri de pek kolay değildir.

Aydınlatma master planlarının hazırlanmasında ölçek kavramı (tüm kent, bölge, tek öğeler) başlangıç noktasını oluşturur ve planlamada işlevsel aydınlatma ve mimari aydınlatma konuları tümüyle yer almalıdır.

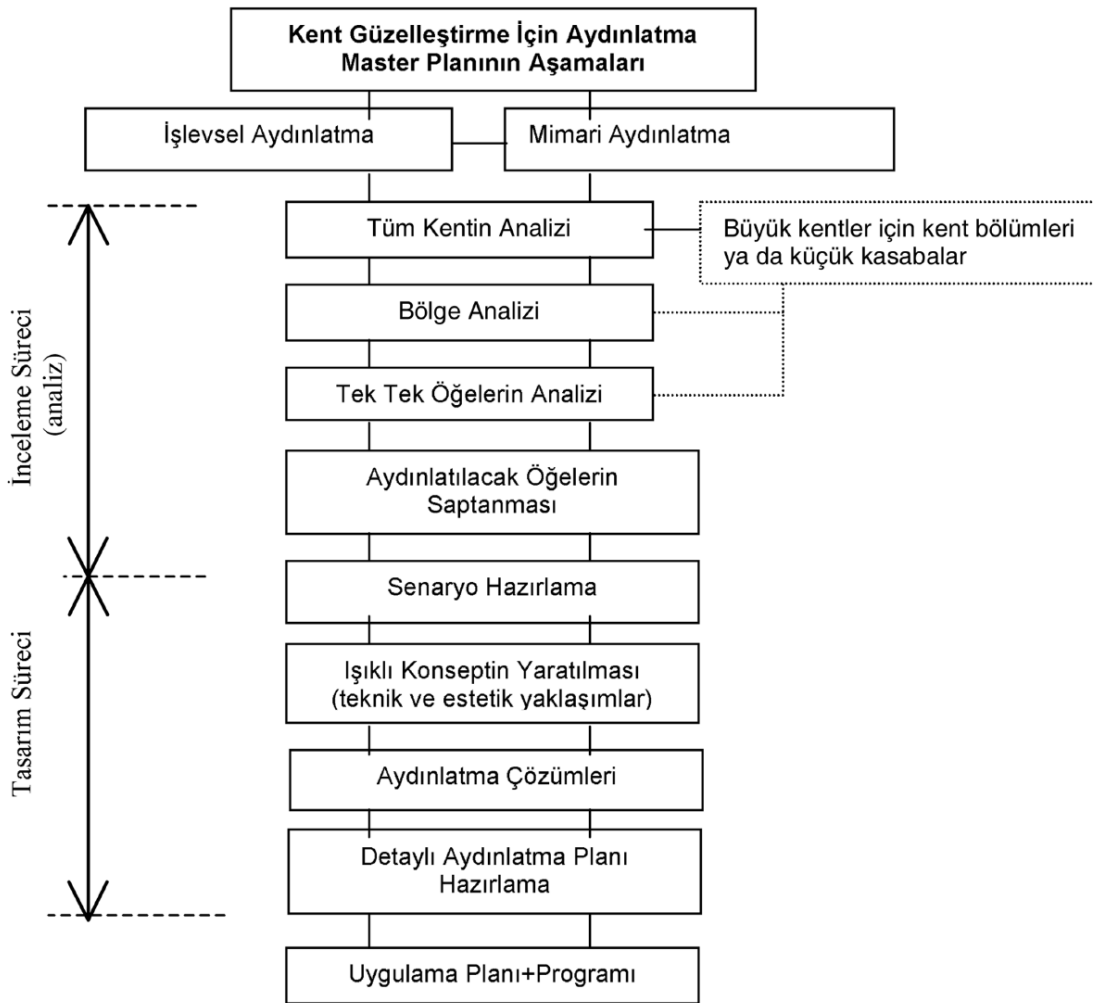
3.1. Kent Güzelleştirme İçin Aydınlatma Master Planının Aşamaları

Kent aydınlatmasının nesne, yer, bölge ve kent ölçeğindeki analizi, tüm aydınlatma gereksinimlerini belirleyecek temel bilgiyi oluşturmaktadır. Ancak böyle bir çalışmanın sonucunda, yapılacak aydınlatmalara ve çözümlerine karar verilmelidir. Şekil 1’de Master Plan aşamaları şematik olarak gösterilmiştir.

3.2. Tüm Kentin Analizi

Aydınlatma master planlarının hazırlanması tüm kentin karakterinin analizi ile başlamalıdır. Bu analizde kentlerin büyüklüğü, geniş alana yerleşmiş olması, eski kentlere yeni yerleşimler eklenmesi gibi etmenler öncelikle ortaya çıkarılmalıdır. Örneğin, İstanbul gibi, iki ayrı kıtada yer almış, birbirinden tamamen ayrı tarihi ve çağdaş nitelikte görüntüler sunan kentler gibi. Bu gibi durumlarda, aydınlatma master planları ayrı ayrı kent bölgeleri için yapılmalı, her bölgenin irasal (karakteristik) niteliği ortaya konulmalıdır. Örneğin, Tarihi Yarımada, Boğaziçi, Galata-Pera,

4.Levent, Kadıköy, Maslak bölgeleri gibi. Tarihi Yarımada, Galata-Pera kentin tarihi mirasını sergilerken 4.Levent-Maslak bölgeleri çağdaş görüntüler sunmaktadır. Kent analizinde aşağıda ele alındığı gibi pek çok etken yer almalıdır. Kentlerin özelliklerine göre bu etkenler birbirlerinden farklı değerler ve öncelikler taşıyabilirler. Bir kent analizinde baskın bir karakter sergilediği gibi, örneğin tarihi kentler, aynı zamanda daha başka özellikler de sunabilirler; üniversite kenti, kültür-sanat kenti gibi. Kent yaşantısında etkili olan bu özelliklerin aydınlatmalara da yansımaları kenti anlamlı kılar.

Şekil 1- Kent Güzelleştirme için Aydınlatma Master Planı Aşamaları

• **Kenti Kullananlar**

Kent güzelleştirme amaçlı aydınlatmalarda özellikle kenti gece kullananlar önemlidir. Bunlar;

- Kentte oturanlar,
- Ziyaretçiler,
- Turistler (yerli - yabancı)

olarak gruplandırılabilir. Kentte sürekli yaşayanlar için yaşamsal açıdan değişik amaçlara yönelik işlevsel aydınlatmalar önemlidir. Ayrıca, kentin güzelliklerinin gece de sunulması genellikle kentliler için bir övünç kaynağıdır. Kenti özellikle gezip görmeye gelenler yönünden ise, emniyet-güvenlik yanında kenti tanımak amacıyla ve kentin çekici olması yönünden de mimari aydınlatmalar daha etkilidir. Bu nedenle kente yerli – yabancı çok sayıda turist çekebilmek için bu tür aydınlatmaların yapılması önem taşır.

• **Doğal Özellikler**

Her kentin bulunduğu coğrafyaya ait iklim, topografya özellikleri, su kıyası olması gibi pek çok özgün yapısı vardır. Özellikle bu özgün yapı içinde çok ender karşılaşılan doğal harikalar olması kentleri daha da çekici kılar. Doğal veriler yapı ve yerleşimlerin özelliklerini belirleyen temel etmenlerdir. Örneğin, Venedik, Amsterdam, Bruges gibi kanal kentleri, Budapeşte, Lyon, Paris gibi nehir kenarına kurulan kentler İstanbul, İzmir deniz kenarı yerleşimleri gibi. Bu tür yerleşimler kentlerin silüetlerini etkiledikleri, iyi perspektif verdikleri, değişik bakış açılarından görünürlük sağladıkları için de önemlidir. Bu nedenle kent güzelleştirme amaçlı aydınlatmalarda doğal verilerin iyi incelenmesi ve aydınlatma ile geceleri de sunulmasında yarar vardır. Kimi kentler için bazı doğal öğeler kentsel simge özelliği taşıyarak kent imgesini de oluşturabilirler. Doğal olmayıp, kimi doğal görüntüler verilen yapma peyzaj öğelerinin de aynı şekilde değerlendirilmeleri olumlu olur.

• **Bölge Analizi**

Bir kentle ilgili bölge analizi, özel nitelikleri,

ayrı işlevleri ve / ya da kent yaşamı için önemli alanları ortaya çıkarmak yönünden önemlidir. Metropol niteliği taşıyan büyük kentlerde bölge analizleri kent ölçeğinde yapıldığı gibi, kentin tipik özellik gösteren ayrı bölgelerinde de yapılmalıdır. Bu analizlerde;

- Tarihi bölgeler, Yeni yerleşimler
- Sanat, kültür, eğitim bölgeleri,
- Sanayi bölgesi,
- Ticaret, alışveriş bölgeleri, sergi alanları,
- Konut bölgeleri,
- Park, bahçe, yeşil alanlar

gibi tipik bölgeler ortaya çıkartılmalıdır. Bölge analizlerine göre aydınlatmalarda öncelikler sıralanabilir. Bu sıralanmalarda kentin irasal niteliklerini taşıyan bölgeler önemlidir. Bu öncelikli seçilmiş bölgelerde de yine alt bölge analizleri yapılmalıdır. Örneğin, İstanbul'un tipik kimliğini ortaya koyan Tarihi Yarımada'nın bölge analizinde bu alt bölgeler ticaret, tarihi, çekirdek, eğitim-kültür, konut alanı gibi sıralanabilir. Bu analizde de tarihi çekirdek (ana tarihi bölge) öncelikli aydınlatılması gereken bölgeyi oluşturmaktadır.

• **İşlevsel Aydınlatmalar**

Kentsel analizde olaya bütüncül yaklaşılması yönünden işlevsel aydınlatmalarla mimari aydınlatma kapsamına giren öğelerin aydınlatmalarının birlikte değerlendirilmesi doğru olur. İşlevsel aydınlatmaların başlıca öğeleri olan çeşitli nitelikteki yollar, kavşaklar, meydanlar kent planlamada bir tür kan damarları gibi ulaşım ağını oluşturdukları için bunların gece de yansması, kent görünürlüğü yönünden olduğu gibi kentin kullanımında da etkin rol oynayan temel faktörleri oluşturur.

Kent içi yollarının geçmişten bugüne gelen durumları, yaya ve çeşitli araç kullanımı yönünden etkinlikleri, genişlikleri, kapasiteleri, kenarlarında yer alan yapılar ve bu yapıların mimari/tarihi/sanatsal özellikleri, ring yolu olmaları ya da belli imaj noktalarına ulaşmaları gibi pek çok faktör

kent güzelleştirme aydınlatmalarında rol oynar. Kimi zaman yollar üzerinde kent merkezine girişleri belirleyen kapılar da başlıca simge oluşturan nitelik taşıyabilirler. Yolların özelliklerine ve önemlerine göre yapılan aydınlatmalar belli yüksek noktalardan kentin planının okunmasını sağlar. Kavşaklar ve meydanlar ulaşımında düğüm noktalarını oluşturdukları için yine kent içi önemli alanlardır. Ayrıca, buralarda yer aldığı zaman kente ayrı bir güzellik katan havuz, fiske ve heykel, yeşillik gibi kentsel tasarım öğelerinin aydınlatılması yol-kavşak-meydan ilişkilerini gece ortaya çıkarmak için önem taşır.

• *Mimari Aydınlatmalar*

Mimari aydınlatma kapsamına giren öğeler kent güzelleştirmede etkin rol oynadıkları için kentin analizinde ağırlıklı rol oynarlar. Kentin bölgesel nitelikleri de göz önünde tutularak bu kapsamda yer alan en etkili öğeler genelde tarihi ve/ya da çağdaş çeşitli yapılardır. Bu, işlevleri, mimari biçimlenişleri, tarihi, çağdaş değerleri gibi çeşitli ayrımlar gösteren yapı ya da yapıların kent imgesi oluşturmada, kent silüetini ortaya çıkarmakta ve/ya da simge niteliği taşımakta baskın rolleri yadsınmaz. Dolayısıyla yapıların ve öteki üç boyutlu nesnelerin analizlerinin kent bütünü içinde ve tek tek yapılması gerekir.

• *Kentin İmgesi*

Kentsel imge oluşumu, kent kimliğinin yansımada da etkin rol oynar. Kimi doğal öğeler; dağ, vadi, tepe, nehir, göl, kanal gibi imgesel nitelik sergilerler. Kentin analizinde temel mimari yapıtların ortaya çıkartılması, bunların kent silüetine etkileri yönünden ve imgesel nitelikte baskın olmaları nedeniyle önem taşırlar. Örneğin, kimi kentlerde dini yapıların imge oluşturması gibi.

• *Kentin silüet etkisi*

Bir kentin anımsanmasında ve belleklerde yer etmesinde silüet etkileri önemlidir. Silüetlerin oluşmasında yalnızca yapıtlar yer aldığı gibi doğa ile

yapıların birlikte etkileri de olabilir. Örneğin, bir tepede yer alan şato, saray, kale, kule vb. prestij yapıları gibi kimi kentlerin değişik bölgelerinde birbirinden tamamen farklı silüetler yansıyabilir. Örneğin, tarihi bölgelerde yer alan tarihi yapıtların oluşturduğu silüet ile, yeni kent bölgesinde çağdaş yapıtların oluşturduğu silüetler gibi. Bu gibi durumlarda, belli bakış doğrultularında aynı görüş alanı içine giren bu iki ayrı silüetin aydınlatmada iyi değerlendirilmesi gerekir.

• *Hiyerarşi*

Kent silüeti içine giren çok sayıda önemli yapıtların olması durumunda da yakın ve uzak bakış noktalarından bunların etkili görüntülerinin incelenmesi de önemlidir. Çevre etkenleri de gözönüne alınarak bunlar arasında ışıklılık ve / ya da renk ayrımları yapılarak kimilerinin ön plana çıkartılması etkili olabilir.

• *Simgesel Öğeler*

Kentin analizinde o kenti tanımlayan, çağrıştıran, iz bırakan öğeler çok önem taşır. Bunlar tarihi, özgün, çeşitli nitelikte yapılar olmakla birlikte çağdaş öğeler de olabilir. Örneğin Genelde Galata Kulesi, Eiffel Kulesi, Piza Kulesi, Brandenburg Kapısı, Osaka Olimpik Kulesi, Özgürlük Anıtı vb çeşitli kentlere ait simgesel öğeler gibi. Bu simgesel öğelerin gündüz olduğu gibi geceleri de etkili olmaları için çok iyi bir biçimde aydınlatılmaları gerekir. Kentleri çekici kılmak için simge özelliği taşıyacak eserler yapılmasında da yarar vardır. Örneğin; Sydney Opera Binası gibi.

• *Bakış Doğrultuları – Uzaklıklar*

Kent silüeti değerlendirilirken önemli olan hangi bakış doğrultusundan ya da doğrultularından bu silüetin etkili görüntüler sunduğunun saptanmasıdır. Kentin yaya olarak dolaşımında ya da çeşitli araçların kullanılması durumunda bu görüntülerin yakalandığı bakış noktalarının (teraslarının) belirlenmesi önem taşır. Bu özellikle kente gelen turistler için gündüz de kentin tanınması yönünden anlamlı olur. Kentin izlenmesinde bakış

doğrultuları ile birlikte bakış noktalarının silüete olası uzaklıkları da kent analizinde önem taşıyan bir başka konudur. Uzaklıklar, görüş açısını etkilediği için silüet içine giren öğeleri de etkiler. Uzaklık fazla olduğu zaman aydınlatılan yüzeyler toplam ışıklıkları ile algılanarak ışık lekisi etkisi yaratır ve görüş alanı içine çok yapı girebilir. Uzaklıklar azaldıkça, görüş alanı daraldığı için silüete giren nesnelere de azalır ve bunlar arasında ışıklılık ayrımları varsa algılanabilir olur. Aydınlatılan yapıtlara çok daha fazla yaklaşıldığı zaman ise zaten silüet etkisi kaybolmakta, yakın planda nesnenin tüm ayrıntıları ortaya çıkmaktadır.

• *Tek Tek Öğelerin Analizi*

Kent bütününde ya da bir bölümünde yapılan analizler ve bölge çalışmaları ile birlikte tek tek aydınlatılması düşünülen öğelerin analizleri yapılmalıdır. Bu analizler yapılırken bir yandan konuya kent bütünü içinde yaklaşılması, öte yandan da konunun çeşitli özelliklerinin değerlendirilmesi gerekir. Bunların üç boyutlu nesnelere olması durumunda;

- İşlevleri,
- Görünüşleri,
- Tarihi anlamları,
- İmge nitelikleri,
- Sembolik nitelikleri,
- Mimari özellikleri,
- Sanatsal değerleri,
- Silüet etkileri,

gibi etkenler yönünden incelenmeleri, ayrıca, bunların görünürlüklerinde;

- Bakış noktaları,
- Bakış doğrultuları,
- Uzaklıklar (yakın-uzak)
- Verdikleri perspektifler,

gibi etmenler üzerinde de değerlendirmelerin yapılması konuya bütüncül yaklaşılması yönünden gerekir.

• *Varolan Aydınlatmalar*

Kentsel analizde varolan aydınlatmaların değerlendirilmesi öncelik taşımaktadır. Bu aydınlatmaların teknik, estetik, enerji kullanımı gibi çeşitli yönlerden incelenmesi, olumlu – olumsuz yanlarının saptanması, ömürlerinin belirlenmesi, yenilenme koşullarının ortaya konulması gerekir. Çünkü yeni yapılan kentler ya da kent bölgeleri dışında hemen hemen her kentte belli aydınlatmalar vardır. Her aydınlatma sisteminin belli bir kullanım süresi olduğu düşünülürse, bu süre sonunda bunların değiştirilmeleri kaçınılmazdır. Bu nedenle masterplan kapsamında bu bakış açısından konuya yaklaşılması gerekir.

3.2. *Kent Güzelleştirme İçin Senaryo Hazırlama*

Gece, kentin belirli hedefleri, kaynağını, kentin gün ışığı altındaki görünümünden alır. Gece resmi, özgün ve gündüz görünümünü tamamlayan bir resimdir.

Kentlerin gece aydınlatmasında temel amaç gün boyunca günışığında izlenen kentsel değerlerin geceye yansıtılmasıdır. Gündüz görüntüsünde hoşça gitmeyen kent öğelerinin bu aydınlatma dışında tutulması gündüz görüntülerine göre üstünlük sağlamak ve yalnızca kentte görünmesi istenilenler gece ortaya özel bir resim gibi çıkartılabilmektedir.

Kentlerin geceleri birbirinden çok ayrı niteliklerde yapılan aydınlatmalarla ayrı görüntüler sunmaları olanaklıdır. Bu nedenle master plan çalışmaları bağlamında “nasıl bir görüntü” sergilenmesi konusunda da senaryo(lar) oluşturulması gerekir.

Bu senaryolar;

- Kentin kimliğini yaratmak,
- Kentin gece imgesini yaratmak,
- Kentin dikkat çeken yanlarının ziyaretçiler ve kentliler tarafından algılanmasını sağlamak,

- Tarihi ve mimari mirası göstermek,
 - Kentin çağdaş yanlarını canlandırmak,
 - Kentin kültürel yaşamını vurgulamak,
 - Kente özgü gece turizmi yaratmak,
 - Dikkat çekici bir çevre yaratmak,
 - Konut alanlarında daha fazla konfor sağlamak,
 - Yeni bir turistik ürün yaratmak,
 - Özel mirası korumak,
 - Yörenin sahiplerini davet etmek,
 - Yapı yüzlerini temizlemek ve aydınlatmak,
- gibi sıralanabilir.

Yaya ve araç ulaşımlarıyla ilgili çeşitli nitelikte yol, meydan gibi kentsel öğelerin senaryo içinde yer alacak öteki öğelerle olan ilişkilerinin de iyi değerlendirilmesi gerekir. Kimi mimari, sanatsal değeri olan kent öğeleri silüete girmeyebilir, belli uzaklıklardan görülmeyebilirler, fakat çok kullanılan yaya alanlarında ve/ya da meydanlarda yer almaları etkili görüntüler sunabilirler.

Kentte seçilen öğelerin aydınlatılması, kentin gece görünümünü yaratmakla birlikte duygusal etkiler bırakması yönünden çok anlamlıdır. Bu etkiler ise bıraktığı izler nedeniyle pek çok dolaylı ve dolaysız yararlar sağlar.

3.3. Aydınlatma Konularına Karar Verilmesi

Hazırlanan senaryolarda ve kentin analizinde karar verilen özelliklere göre, aydınlatılması gereken yer ve/ya da nesnelere, çok fazla olabilir. Örneğin, İstanbul, Tarihi Yarımada'da olduğu gibi.

Bu durumda, özellikle ekonomik açıdan aydınlatma konuları, belirli temel ölçütler açısından değerlendirilmeli ve öncelikli yer alan konular aydınlatılmalıdır. Özellikle ilk yapım ve kullanım giderleri olarak ekonomik yönden tüm öğelerin aydınlatılması olanaklı değildir. Bu nedenle, Kent Güzelleştirme amaçlı master planı yapılmasında oluşturulan uzman kadronun belirli temel ölçütleri gözetenerek aydınlatılacak öğeleri değerlendirmeleri

gerekir. Bu değerlendirmede, yine belli ölçütlere göre yapılacak bir seçme sistemi ortaya konularak aydınlatılacak konulara karar verilmesi söz konusu olmalıdır.

SONUÇ

Kent güzelleştirme amaçlı aydınlatmalar, ışık kaynaklarının ve aydınlatma tekniğinin gelişimi yanında, uluslararası turizm, sanat, ticaret ve benzeri ilişkilerin artması, bir anlamda dünyanın küçülmesi, TV gibi iletişim ortamının pek çok olanak sunması ile birlikte, giderek tüm dünya kentlerinde artmaya ve yaygınlaşmaya başlamıştır. Özellikle, 20. yüzyılın son 25 yılı içerisinde kimi kentler aydınlatmalarıyla ön plana çıkarak turizm gelirlerinde büyük artışlar kaydetmiş, çekicilikleri ve tanınırlıkları artmış, dolayısıyla, her ülke için kent güzelleştirme amaçlı aydınlatma konusunun önemi daha çok anlaşılır olmuştur. Doğal olarak tüm kentler bu açıdan aynı şansa sahip değildir. Kimi kentler geçmiş günümüze taşıyan tarihi ve mimari mirası ve/ya da doğal ve yapma güzellikleriyle, ayrıca, çağdaş kentsel planlama, tasarım ve yapılarıyla gündüzleri de görsel açıdan pek çok değerler sunabilmektedir. Bu değerlerin hava karardığı zaman da insanlara sunulmasının çok daha anlam taşıdığı açıktır.

Tüm kentler aynı değerlere sahip olmasa da her kentin kendine özgü bir niteliğinin olması yine aydınlatmayı önemli kılmaktadır. Ayrıca, ülkelerin gelişmişlik durumları, ekonomik güçleri, enerji kaynakları gibi etkenler kent güzelleştirme aydınlatmasında etkin rol oynayan konuları oluşturmaktadır. Çünkü, kent güzelleştirme amaçlı konulara bütüncül yaklaşımla çözümlenmiş iyi bir aydınlatma bir yandan bilgi birikimi ve planlama gerektirirken öte yandan tasarım, yapım ve kullanımla ilgili ekonomik güç gerektirmektedir. Bu nedenle, kent aydınlatma konuları için ayrıntılı bir master plan çalışması yapılmalı gelişigüzel aydınlatmalar yerine, başarılı, denetimli, etkin enerji kullanımlı

aydınlatmalar buna dayalı olmalıdır. Özellikle, bu planlamada gelişmekte olan ve enerjisi dışı bağımlı ülkeler için, etkin enerji kullanımı öncelikli olarak yer almalıdır.

Kent güzelleştirme amaçlı aydınlatmaların master planlar doğrultusunda yapılması yanında buna yönelik kullanım ve bakım programlarının oluşturulması da gerekmektedir.

Planlamada eski ve yeni kent bölgelerinin kent bütünü içinde ele alınması, varolan aydınlatmaların bakım ve yenilenmeleri, yeni kent bölgelerinin kent güzelleştirme içindeki yerinin iyi değerlendirilmesi gerekir. Bu bakımdan, kamuya ait ve/ya da özel aydınlatmalarda öncelikle hem görsel açıdan hem de enerji kullanımı yönünden gereksiz aydınlatmalardan kaçınılmalıdır.

Yapılan aydınlatmalarda ise gerek işlevsel aydınlatmalar gerekse mimari aydınlatma konuları için ayrıntılı bir kullanım sistemi düşünülmeli, aydınlık düzeyleri ve kullanım süreleri ile ilgili özel ve/ya da kamuya ait tüm aydınlatmalar için sınırlamalar getirilmelidir. Böylece, enerji kullanımı yönünden kent ve ülke ölçeğinde büyük oranda artırım sağlanması, ışık, aydınlık ve enerjinin boşa gitmesinin önlenmesi yanında, ışığın kimi zaman ve koşullarda istenilmeyen rahatsızlık ya da zarar veren durumları da ortadan kalkmış olacaktır.

Kent güzelleştirme konusu, kent ve ülke yönetimi ile ilgili pek çok kurum ve kuruluşu ilgilendirmektedir. Bunlar içinde, merkezi yönetimler (Valilikler, Turizm, Kültür, Enerji, Çevre Bakanlıkları vb....), yerel yönetimler, özel ve kamu'ya ait yapıların sahipleri yer alsa da, etkin ve yetkin kuruluş belediyeler (özellikle ana-kent belediyeleri) olmalı ve konu bütüncül bir yaklaşımla tek elden yürütülmelidir. Kuşkusuz, bunun için belediyelerde tüm bu planlamaları yapacak ve denetleyecek değişik uzmanlık alanlarında (aydınlatma uzmanı, mimar, kentsel tasarım uzmanı, elektrik-elektronik mühendisi, işletmeci, bilgisayar programcısı gibi) yetişmiş özel bir birim oluşturulmalıdır.

Böyle etkin ve yetkin kadro oluşana dek ise belediye dışındaki uzmanlardan ve/ya da uzmanların olduğu kuruluşlardan kapsamlı bir biçimde destek alınmalıdır.

Bu arada kent güzelleştirme amaçlı aydınlatma ve etkin enerji kullanımı konusunda topluma bilgi aktarılmalı, çeşitli kurum ve kuruluşların (ilgili meslek odaları, sivil toplum örgütleri, mal sahipleri, aydınlatma sektörü gibi) çeşitli yönlerden destek ve katkıları da sağlanmalıdır. Çünkü, kentler özeldireylere ya da kuruluşlara ait çeşitli öğelerden oluşsa da, genelde tüm insanların görmesine, gezmesine, yaşamasına, bir başka deyişle, kullanımına açık ortamlardır.